

השוכנים במזרח לשוכנים במערב ומזלם שמה שהוא לחלו שבת
היו לחלו חול :

תשובה דע כי שאלה זו נכונה בה רבים והכבדים אבל אודיעך
דעתי בה דע כי השבת נמסרה לכל אחד מישראל
שנאמר כי זאת הוא בני וביניכם וכמו שאות הכרית הוא לכל א' וא'
כן השבת נמסר לכל א' וא' ויון שהשבת נמסר לכל א' בכל מקום
שהוא מונה שש ימים ובסוף השנה עושה שבת שהוא זכר למעשה
בראשית שנאמר כי ששת ימים עשה ה' וגו' שש א'ין אשה אומר כן
אפילו בארץ ישראל יש חילוק קצת : ואשי' תראה לומר שעי' האוספת
שאינו מוסיפין בניגסא וביניאמו מתוקן מ"מ האוספת הזה דלורייא
היא ומזלם שאין כל בני א' שוין בשאשפת זה שהרי יש מהלך קרוב לד'
ימים בא"י מן המזרח למערב ואשי' בעירות הסמוכות יש חילוק בה
בין עבריה לייפורי כדאמר ר' יובי יהא חלקי עם מכניסי שבת בעבריה
ועם מוליאי שבת בייפורי אלא מאי אית לך למימר כי השבת יתן לכל
אחד כפי מקומו אשר הוא דר בו לפי שכבר נשלמו במקומו ששה הקפים
שלמים ונכנס השביעי לקודם קודם ולמאחר מאחר . וגדולה מזו
אמר המהלך במדבר ולא ידע מתי הוא שבת מונה ו' ימים מיום
שעשה ומקדש שביעי ומבדק בו ברכת היום ומבדיל מולאי שבת ע"כ
ואשפי' שאינו עושה בכל יום אלא כדי חייו ה"מ מפני שהוא ספק שמה
הוא שבת לכל בני אותו הייח' אשר הוא בו וחל עליו איסור שבת א"כ
משום דאם הוא שבת הרי יש בו איסור שבת לכל בני העולם שאין חילוק
בין השוכנים בקצה המזרח לשוכנים בקצה המערב אלא י"ב שעות או
פחות ומזלם שזה עושה מלאכה בזמן שהוא שבת לכל מ"מ למדנו
מדחיבוהו לקדש שביעי משמע לכל אחד נמסר לעשות זכר למעשה
בראשית כל חד וחד כי אחרים מדע שאח' שביעי לישב וידע שפעה
ועשה מלאכה בשבת לא חייבוהו להביא קרבן לא העלה ולא אשם ולא
יודי משמע שקיים מלוא שבת . עוד ראינו מהא דאמרינן עכו"ם ששבת
חייב מיאה ולא דוקא יום השבת אלא שקבע לו יום א' לשבות ש'
משמע שכל מי שעושה מלאכה ששה ושבת יום א' סוף סוף שבת
קרא . עוד ראינו שהרי השבת יתן במרה וממרה לא"י יש קצת חילוק
שהרי מרה לדרום וא"י לזפון נמצא שלא היה השבת מזומלם בין מרה
לא"י אלא שהוא ית' לזה אש השבת לישראל לכל אחד מהם או לכלם
בכל מקום שימצאו שהרי גלוי וידוע לפנינו ית' שעמידין בניו לגלות לקצו
הארצות ויהיה ביניהם מרחק גדול ועשה זה אלו לריקים לכל המועדות
ויום הכפורים לפי שגם בהם חפול השאלה ודע כי נפל מחלוקת בין
הראשונים מאי זה מקום מחסיל היום וגם מאי זה מקום מחסיל יום
השבת עיין במ"ש בספר הכוזרי ובעל יסוד עולם ולדעת כולם השוכנים
בקצה המזרח השבת להם קודם השוכנים במערב ומזלם אלו מוסרים
במלאכה בזמן שאלו שאורים אלא לריקים אלו לומר כי השבת יתן לכל א'
מישראל כפי מקומו שימנה ו' ימים שלמים וישבות שביעי וזכה יש שבר
למעשה בראשית :

עו שאלת ממני אודיעך על סופר שהיה לריך לכבוד יסודם ושעה
וכתב שם שהיה אם מוסר למוחקו כדי לכבוד יסודם
או לא :

תשובה חין האוסיות לבד גורמות הקדושה אלא כהפטרפות
כוונת כתיבת השם זה כיון שלא נכתוב לכבוד שם מוסר
למוחקו והכי תניא בפרק הנונה הרי שהיה לריך לכבוד אש השם
וכסבין לכבוד יסודם ועשה ולא הטיל בו דל"ה מעביר עליו הקולמות
ומקדשו וחקמים אומרים אין השם מן המובחר : הא קמן דאשי' מי
שהיה לריך לכבוד השם וכתבו אלא מפני שלא נכתוב לשם אמרו חכמים
דחין השם מן המובחר וכ"ש כ"ד אלא ס"ל לרבין דלא נקדש השם
בכתיבה לבדה אלא עם הכוונה וכיון שלא נקדש מוסר למוחקו
כדי לכבוד אותו כתיבתו ואפילו מימא דאיו מו המובחר אמרו אבל
לא שיהיה מוסר למחקו מ"מ כ"ד שהיה נרד לכבוד יסודם ועשה
וכתב השם לכוונת יסודם הכל מודים דמוסר למחקו ומ"מ מודה אני
שאלם כתב השם סתם בלא כוונה שאסור למחקו מפני שכתובת האוסיות
מוליך אותם לקדושתן דומיא דשוחט הזבחים סתם דאמרינן סבין
מוליך אותם למה שהם הילכד כ"ד אש בשעה שכתב שם הויה
נכתוב למה שהיה לריך נכתוב דהיינו יסודם הדבר נרד שלא נקדש
ואש נכתוב לקדושת השם אשפי' שלא היה לריך לו ששיטא דנקדש
אבל

דמאי למיחדר ולריך לשכור ממנו בכל שבת ושבת . וכ"מ מהר"ם ז"ל
דעכו"ם שהורגל להשכיר רשותו ועשה אינו חפץ אין סייך בע"כ שכירות
ואשפי' דמערב הרגיל עושים ממנו בע"כ כדאמרינן לקמן לא אמרינן
שוכר כמערב לענין זה ע"כ וא"כ שפיר אינעריך לא שמעינן דאם חזר
בו העכו"ם לריך לחזור ולשכור ממנו . וכן פירש המרדכי דברי רש"י .
עוד יש טעות כמה שכתבה נראה כאלו רוצה לדקדק בדברי רש"י ע"כ
והלא בפירוש כתבו הרא"ש והמרדכי כן ואינו רחוק שיפטרשו ג"כ דברי
ה"ז על דרך זה והן לא ידע ליהו לך שלא נהיה דברי הפוסקים
המפורסמים אלא נוסמך על דברי א"ז . עוד כתבה ואשפי' דחלקו
על הני רבנות הרא"ש והמרדכי והסגרות מ"מ נקטינן מימא דהשו
למיזל בהר תקנתא דרבין וכו' נראה שהעלמת עיני משאר הרבנים בעלי
סברא זו ושרי יש יותר מעדה שלמה ואין זה אלא מאוס בעיני ונחור
בהפכו והנה בעלי סברא זו לא חששו למיזל בהר תקנתא דרבין שלא
ילכו ז"ל בדבר להחמיר אלא להקל דמדינא דירת עכו"ם כדירה בהמה
וזן חמלא בכל משפטי שכירות מהעכו"ם הקלו . וכ"מ האידנא דישאל
דריס במבואות לבדם והעכו"ם לבדם . והו דשפיכות דמים לא שכיח
כולי האי דיראים ממשפט המלכות . ומעשה מה שהעלית דכל הפוסקים
שלא הזכירו לשכור משר העיר אזלי לחומרא אינו נכון כלל דלא אמרינן
הכי אלא באיסורי תורה וכיוצא בהם אבל בעירוב וכיוצא בו שאינו אלא
תקנתא בעלמא אדרבה סמנו להקל וכי עדיף סתם ממחלוקת מפירש
ואשי' של יחיד אמרינן להקל כ"ש בדבר הסוס דאמרינן סתמו לקולא
ובוכרים משר העיר ומימא אין דעתי לשכור מהשוכני דאין זה שר העיר
אלא ראוי לקיים המנהג הראשון וכן אנו נוהגין שאם אשה אומר לשכור
מהשוכני א"כ נשכור מכל א' מעבדי המלך דהוי כשכירו ולקיעו או
מכל א' שאוכל פרס מן המלך יר"ה וכזה לא שמענו שאם הקלו לשכור
משר העיר לא אמרו לשכור משכירו ולקיעו של שר העיר והכו דלא נוסף
על המחלוקת דההמלך בעלמא דין שר העיר יש לו לפי דעתי ואם אשה
כובר שיש לו דין ב"ה יפה פשו לשכור מהשוכני או מא' מעבדי המלך :

כללא דמלתא דעתי הוא שמוסר לשכור משר העיר ולא
מהשוכני ולא מואחד מעבדי המלך יר"ה
אלא ראוי לחזור למנהג הראשון ולתקן המבואות וכן נוהגין בכל המקומו'
אשר שמעתי שמעם עיין בתשובת הרשב"א ס' תרכ"ו :
עו מעשה היה יהודי א' שבת מארץ מרחק לשלוניק ממקום
שאין שם רבנים אלא קראיין ויריבם שם אשה ובא לכאן
למארים וחלה ונעה למוט ושמענו שיש לו אח ואמרתי שיזכה לה גיעה
ע"י אחר דאין סהדי דזכות הוא לה מכמה טעמי חדא שהרי אין היבם
במקום ידוע לה שחלק אחריו וגרע טפי מיבם קטן דליכא פלוגתא
דרבנותא אש זכות הוא לה דכשלא יבם קטן הרי הוא לפניה והמתין
עד שיגדל אבל כ"ד הרי היא מתענת כל ימיה וגרע טפי ממני שיש
לו אח מומר שהסיר רש"י ז"ל בתשובה לזכות לה גט במקום יבם מומר
דזכות הוא לה ע"כ . וה"ה אם הבעל בעלמו מומר דזכות הוא לה וכ"ש
כ"ד דליכא תרתי לריעותא חדא שאין מקומו ידוע והו שהרי הוא
מומר לעבור על כמה גופי תורה כיון שאינם מודים בקבלה . והו כיון
דהיא רגונה עמה בגט זכות הוא לה שכן כתב בעל הטעור בשם
הגאונים ז"ל אש זכה לה גט ע"י אחר בא לחזור אינו יכול דכיון דאמר
זכה לה והיא רגונה בו מתגרשת ע"כ . וא"ת שהרי הקשו עלה דהא
דמסקינן דהמזכה גט לאשמו במקום יבם דחוללת ולא מתיבמת ונשאל'
את פיה עכשו ואם היא רוצה בו זכות הוא לה ומירך הריעב"א ז"ל
בשם רבותיו דנמלתא דהו מוכה אשפי' דלכי ידעה אמרה יתח לי אין
זכין לה למפרע ע"כ . לא קשיא אלא אדרבה משם ראינו גמורה ל"ד
דהיינו טעמא משום דמתלה חוב לה לא אמרינן זכין לה למפרע אבל
היכא דלא ירעינן אש הוא חובה או זכונה והיא אמרה יתח לי אמרינן
למפרע זכין לה וכ"ש כ"ד דודאי זכות הוא לה ומשום חששא שמה לא
ימות וממלא דחוב הוא לה סדרתי שיזכה לה ע"י אחר ע"מ אש ימות
בגשון אש מתי ואם לא מתי וממלא דזכות הוא לה ממה נפשך אש לא
ימות הרי היא ארוסתה ואם ימות שלא חזק לחייו שאינה יודעת
מקומו וכוא קראי ובארץ מרחקים שקי"ל היבמה סולמת אחר היבם והו
דארוסה היא ועדיין אינו במינותיה ולא חוב הוא לה :

עו שאלת ממני אודיעך דעתי בענין השבת כי יש חילוק גדול בין